L-AMERIKA LATINA U L-KARIBEW

Ir-relazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea mal-Amerika Latina u l-Karibew huma multidimensjonali u jitmexxew f'livelli differenti. L-UE, iggwidata mill-Aġenda Ġdida għar-Relazzjonijiet bejn l-UE u l-Amerika Latina u l-Karibew, tfittex li ssaħħaħ u timmodernizza s-sħubija strateġika bireġjonali. L-UE tinteraġixxi mar-reġjun kollu permezz ta' summits mal-kapijiet tal-istat u l-gvern u permezz tad-diplomazija parlamentari, filwaqt li l-ftehimiet u d-djalogu politiku jorbtu lill-UE u l-Karibew, l-Amerika Ċentrali, il-Komunità Andina, il-Mercosur u pajjiżi individwali.

IL-BAŻI ĠURIDIKA

— It-Titolu V (azzjoni esterna tal-UE) tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea;

— It-Titoli I sa III u V (il-politika kummerċjali komuni; il-kooperazzjoni għall-iżvilupp u l-għajnuna umanitarja; il-ftehimiet internazzjonali) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea.

RELAZZJONIJIET BEJN IR-REĠJUNI

L-UE u l-Amerika Latina u l-Karibew (ALK) huma sħab naturali, marbuta b'rabtiet politiċi, ekonomiċi u kulturali profondi. L-UE għandha network estensiv ta' ftehimiet ma' 27 mit-33 pajjiż fir-reġjun. Ir-rabtiet ekonomiċi huma b'saħħithom ukoll: l-UE hija l-akbar investitur fir-reġjun, it-tielet l-akbar sieħeb kummerċjali tiegħu u l-kontributur ewlieni għall-kooperazzjoni għall-iżvilupp. Flimkien, il-pajjiżi fl-UE u fl-ALK jammontaw għal aktar minn terz tal-istati membri tan-Nazzjonijiet Uniti u huma forza għal sistema multilaterali b'saħħitha bbażata fuq ir-regoli.

Fis-7 ta' Ġunju 2023, ir-Rappreżentant Għoli tal-Unjoni għall-Affarijiet Barranin u l-Politika ta' Sigurtà u l-Kummissjoni adottaw komunikazzjoni konġunta li tistabbilixxi "Aġenda Ġdida għar-Relazzjonijiet bejn l-UE u l-Amerika Latina u l-Karibew", bil-għan li jissaħħu r-relazzjonijiet u tiġġedded is-sħubija UE-ALK. Din tiffoka fuq sitt oqsma ewlenin:

— sħubija politika mġedda;

— it-tisħiħ ta' aġenda kummerċjali komuni;

— l-istrateġija ta' investiment tal-Global Gateway biex titħaffef tranżizzjoni ġusta, ekoloġika u diġitali u jiġu indirizzati l-inugwaljanzi;

— li ngħaqqdu l-isforzi għall-ġustizzja, is-sigurtà taċ-ċittadini u l-ġlieda kontra l-kriminalità organizzata transnazzjonali;

— li naħdmu flimkien biex nippromwovu l-paċi u s-sigurtà, id-demokrazija, l-istat tad-dritt, id-drittijiet tal-bniedem u l-għajnuna umanitarja;

— il-bini ta' sħubija vibranti bejn il-persuni.

Il-komunikazzjoni tirrikonoxxi d-diplomazija parlamentari bħala komponent ewlieni tar-relazzjoni bireġjonali, u ssemmi, b'mod partikolari, ir-rwol tal-Assemblea Parlamentari Ewro-Latino-Amerikana (EuroLat).

A. Is-summits

L-ewwel summit bejn l-UE u l-ALK sar f'Rio de Janeiro f'Ġunju 1999, u stabbilixxa sħubija strateġika bireġjonali. Is-sitt u l-aħħar Summit UE–ALK sar f'Madrid fl-2010, meta ġiet stabbilita l-fondazzjoni UE–ALK bil-missjoni li ssaħħaħ u tippromwovi s-sħubija strateġika bireġjonali.

Il-Komunità ta' Stati tal-Amerika Latina u tal-Karibew (CELAC), li tnediet fl-2010, hija blokk reġjonali tat-33 pajjiż tal-Amerika Latina u tal-Karibew. Is-summits reġjonali bejn l-UE u s-CELAC issa huma l-forum ewlieni għad-djalogu u l-kooperazzjoni biex l-isfidi globali jiġu indirizzati b'mod konġunt. It-tielet Summit tal-Kapijiet ta' Stat jew ta' Gvern UE–CELAC sar fi Brussell fis-17 u t-18 ta' Lulju 2023, tmien snin wara l-aħħar summit. Il-mexxejja tal-UE u tas-CELAC impenjaw ruħhom li jġeddu u jistituzzjonalizzaw is-sħubija tagħhom li ilha teżisti. Is-Summit sar bit-tema "It-tiġdid tas-sħubija bireġjonali għat-tisħiħ tal-paċi u l-iżvilupp sostenibbli" u ġew diskussi firxa wiesgħa ta' kwistjonijiet, inkluża kooperazzjoni msaħħa f'fora multilaterali, il-paċi u s-sigurtà globali, il-kummerċ u l-investiment, il-ġlieda kontra t-tibdil fil-klima, il-ġustizzja u s-sigurtà. Il-President tal-Parlament Ewropew, Roberta Metsola, ħadet sehem fis-Summit. Id-diskors tagħha ffoka fuq l-importanza li nimxu 'l quddiem fir-rigward tal-ftehimiet kummerċjali u ta' assoċjazzjoni pendenti. Fi tmiem is-summit ġiet adottata [Dikjarazzjoni tas-Summit UE – CELAC 2023] u din ġiet approvata mill-pajjiżi kollha tal-UE-CELAC ħlief wieħed. Matul l-avveniment ġie ppubblikat ukoll [Il-Pjan direzzjonali UE-CELAC 2023-2025] u l-mexxejja qablu li jospitaw summits futuri kull sentejn, u dak li jmiss mistenni li jkun fil-Kolombja fl-2025.

B. Id-dimensjoni parlamentari

Għall-UE u l-ALK, id-diplomazija parlamentari hija kanal ewlieni għad-djalogu, l-iskambju ta' ideat u l-kondiviżjoni tal-aħjar prattiki. Il-kuntatti regolari bejn il-membri tal-Parlament Ewropew u l-membri parlamentari tal-Amerika Latina bdew fl-1974 bl-ewwel minn 17-il konferenza interparlamentari biennali.

Fl-2006, l-Assemblea Parlamentari Ewro-Latino-Amerikana konġunta, jew [EuroLat], ġiet stabbilita bħala l-istituzzjoni parlamentari għas-sħubija strateġika bireġjonali. Hija sservi bħala forum għad-dibattitu, il-monitoraġġ u r-rieżami tal-kwistjonijiet kollha relatati mas-sħubija.

L-EuroLat għandha 150 membru: 75 mill-Parlament Ewropew u 75 mill-parlamenti subreġjonali tal-Amerika Latina, inklużi l-Parlament tal-Amerika Latina, il-Parlament Andin, il-Parlament tal-Amerika Ċentrali, il-Parlament tal-Mercosur u l-Kungressi taċ-Ċilì u l-Messiku.

L-EuroLat kellha diskussjonijiet dwar suġġetti inklużi d-diġitalizzazzjoni u l-ekonomija diġitali, iċ-ċibersigurtà u l-IA, il-ġlieda kontra l-kriminalità organizzata, is-sigurtà tal-ikel u t-tibdil fil-klima, fost affarijiet oħra, u sejjaħ total ta' 15-il sessjoni plenarja mill-2006. [L-aħħar sessjoni plenarja tal-EuroLat] saret f'Lulju 2023 f'Madrid, Spanja.

Id-Dikjarazzjoni Konġunta tat-tielet Summit tal-UE-CELAC irrikonoxxiet id-diplomazija parlamentari bħala dimensjoni importanti tar-relazzjoni bireġjonali u

faħħret ir-rwol kostruttiv tal-EuroLat f'dan ir-rigward. Barra minn hekk, il-kopresidenti tal-EuroLat indirizzaw is-Summit b'dikjarazzjoni li tiffoka fuq l-importanza li jiġu konklużi ftehimiet bilaterali pendenti dwar il-kummerċ u l-assoċjazzjoni dwar it-tibdil fil-klima u dwar ir-rivitalizzazzjoni tal-multilateraliżmu.

Ir-relazzjonijiet parlamentari tal-UE mal-pajjiżi tal-Karibew jaqgħu taħt il-mandat tal-Assemblea Parlamentari Konġunta OSAKP[1]-UE. Il-Ftehim ta' Samoa ilu japplika mill-2024, u ffoka fuq il-ħtiġijiet speċifiċi tar-reġjuni; dan wassal għall-ħolqien tal-Assemblea Parlamentari tal-UE-Karibew. Dan il-korp il-ġdid kellu l-laqgħa tal-kostitwenti tiegħu fi Frar 2024, fl-Angola, u huwa magħmul minn 15-il Membru tal-PE u membru wieħed tal-Parlament minn kull wieħed mill-pajjiżi tal-Karibew. Fl-ewwel laqgħa tagħha, l-Assemblea adottat ir-regoli ta' proċedura tagħha, li jipprevedu assemblea annwali li ssir alternattivament fir-reġjun tal-Karibew u fl-Unjoni Ewropea. L-Assemblea li jmiss se ssir fil-Karibew fl-2025.

IR-RELAZZJONIJIET MAS-SUBREĠJUNI

A. Il-Komunità Andina (il-Bolivja, il-Kolombja, l-Ekwador u l-Perù)

F'Diċembru 2003, l-UE u r-reġjun Andin ikkonkludew ftehim ta' djalogu politiku u ta' kooperazzjoni, li kompla wessa' l-kamp ta' applikazzjoni tal-kooperazzjoni tagħhom, iżda dan għadu ma daħalx fis-seħħ. In-negozjati dwar Ftehim ta' Assoċjazzjoni bdew f'Ġunju 2007 u finalment wasslu għal Ftehim Kummerċjali mal-Perù u l-Kolombja f'Marzu 2010. Il-ftehim, iffirmat f'Ġunju 2012 u rratifikat mill-Parlament Ewropew f'Diċembru 2012, daħal fis-seħħ mal-Perù fl-1 ta' Marzu 2013 u mal-Kolombja fl-1 ta' Awwissu 2013. Il-ftehim jipprevedi l-liberalizzazzjoni totali tal-kummerċ fi prodotti industrijali u tas-sajd tul 10 snin (fejn il-biċċa l-kbira tat-tariffi ġew eliminati mad-dħul fis-seħħ tiegħu) u jżid l-aċċess għas-suq għall-prodotti agrikoli. Ikopri l-akkwist pubbliku, l-investiment, id-drittijiet tal-bniedem, u l-istandards tax-xogħol u dawk ambjentali. L-Ekwador ingħaqad mal-ftehim kummerċjali fl-1 ta' Jannar 2017; Il-Bolivja tista' wkoll tfittex l-adeżjoni, iżda għadha ma għamlitx dan. L-implimentazzjoni sħiħa tal-ftehim bħalissa hija soġġetta għar-ratifika mill-aħħar Stat Membru: il-Belġju.

B. Il-Karibew

Ir-relazzjonijiet bejn l-UE u l-Karibew huma ffurmati minn diversi oqfsa istituzzjonali li jikkoinċidu, fosthom il-Ftehim ta' Samoa, flimkien mal-protokoll tal-Karibew tiegħu, li jinkludi 15-il stat tal-Karibew[2].

L-istrateġija ta' sħubija konġunta bejn l-UE u l-Karibew tipprovdi qafas strutturat għal djalogu u kooperazzjoni usa' u aktar profondi. L-UE hija l-akbar sieħeb kummerċjali tal-Karibew; Is-sieħeb reġjonali ewlieni għad-djalogu ekonomiku mal-UE huwa l-Forum tal-Karibew (Cariforum). Dan jinkludi membri mill-Komunità tal-Karibew, kif ukoll ir-Repubblika Dominicana u Kuba. Fl-2008, huma ffirmaw il-Ftehim ta' Sħubija Ekonomika UE-Cariforum, ftehim komprensiv ta' kummerċ ħieles u ekonomiku.

In-negozjati dwar il-konklużjoni ta' Ftehim ta' Djalogu Politiku u ta' Kooperazzjoni ma' Kuba bdew f'April 2014 u tlestew b'suċċess f'Marzu 2016. Il-Ftehim ilu jiġi

[1]L-Organizzazzjoni tal-Istati Afrikani, tal-Karibew u tal-Paċifiku
[2]Antigua u Barbuda, il-Belize, il-Bahamas, Barbados, Dominica, ir-Repubblika Dominicana, Grenada, il-Guyana, il-Haiti, il-Ġamajka, Saint Kitts u Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent u l-Grenadini, is-Suriname, Trinidad u Tobago.

applikat b'mod proviżorju mill-1 ta' Novembru 2017. Dan jista' jidħol fis-seħħ ladarba jiġi rratifikat mill-Istati Membri kollha tal-UE. Il-Ftehim ta' Djalogu Politiku u ta' Kooperazzjoni jinkludi tliet kapitoli ewlenin dwar id-djalogu politiku, il-kooperazzjoni u d-djalogu dwar il-politika settorjali, u l-kummerċ.

C. L-Amerika Ċentrali (il-Costa Rica, El Salvador, il-Gwatemala, il-Honduras, in-Nikaragwa u l-Panama)

F'Ġunju 2012 ġie ffirmat Ftehim ta' Assoċjazzjoni mal-Amerika Ċentrali, l-ewwel ftehim ta' dan it-tip bejn ir-reġjuni konkluż mill-UE, u ġie rratifikat mill-Parlament Ewropew f'Diċembru 2012. Dan jikkonsisti fi tliet pilastri – id-djalogu politiku, il-kooperazzjoni u l-kummerċ – u jistabbilixxi l-għan li tiġi żviluppata sħubija politika privileġġata bbażata fuq valuri, prinċipji u objettivi komuni. Għandha wkoll l-għan li jtejjeb id-drittijiet tal-bniedem, inaqqas il-faqar, jiġġieled l-inugwaljanza, jipprevjeni l-kunflitt u jħeġġeġ il-governanza tajba, is-sigurtà, l-integrazzjoni reġjonali u l-iżvilupp sostenibbli. Il-ftehim ta' assoċjazzjoni jilliberalizza wkoll il-kummerċ fi prodotti industrijali u tas-sajd u jelimina l-biċċa l-kbira tat-tariffi fuq il-kummerċ agrikolu. Mill-2013, il-kapitolu dwar il-kummerċ tal-ftehim waħdu ġie applikat b'mod proviżorju. L-Istati Membri kollha tal-UE issa rratifikaw il-ftehim u huwa mistenni li jidħol fis-seħħ fl-2024. Kumitat Parlamentari ta' Assoċjazzjoni se jimmonitorja l-implimentazzjoni tal-ftehim, filwaqt li jwessa' l-possibbiltajiet għal azzjoni fil-livell parlamentari.

D. Il-Mercosur (l-Arġentina, il-Brażil, il-Paragwaj u l-Urugwaj)

Fl-1999 ngħata bidu għan-negozjati dwar Ftehim ta' Assoċjazzjoni mal-Mercosur, li jinkludi d-djalogu politiku, il-kooperazzjoni u l-kummerċ ħieles. Il-qbil politiku ntlaħaq f'Diċembru 2019; madankollu, ir-ratifika tal-ftehim ta' assoċjazzjoni ġie sospiż minħabba tħassib dwar standards ambjentali u tad-drittijiet tal-bniedem fil-Brażil taħt il-gvern tal-President Bolsonaro. In-negozjati reġgħu bdew bl-elezzjoni tal-President Lula da Silva fl-2022, iżda bħalissa hemm staġnar fil-proċess tal-adozzjoni. Jekk il-ftehim jidħol fis-seħħ, l-esportazzjonijiet tal-UE lejn il-Mercosur se jibbenefikaw mit-tneħħija tad-dazji fuq 91% tal-prodotti u minn dazji aktar baxxi fuq diversi prodotti. L-UE tneħħi t-tariffi fuq 92% tal-prodotti importati mill-Mercosur, iżda żżomm il-kwoti tariffarji fuq prodotti agrikoli sensittivi.

IR-RELAZZJONIJIET MA' PAJJIŻI INDIVIDWALI

A. Il-Brażil

Fl-2007, l-UE u l-Brażil stabbilixxew sħubija strateġika. F'din is-sħubija, l-UE u l-Brażil isegwu djalogi ta' kooperazzjoni u ta' politika f'aktar minn 30 qasam ta' interess reċiproku, inklużi l-paċi u s-sigurtà internazzjonali, id-drittijiet tal-bniedem, il-governanza tas-settur pubbliku, kwistjonijiet ekonomiċi u finanzjarji, l-innovazzjoni, il-politiki soċjali, l-edukazzjoni, l-ambjent u l-integrazzjoni reġjonali. Is-sħubija strateġika bejn l-UE u l-Brażil tinkludi wkoll djalogu regolari bejn il-Kungress Nazzjonali tal-Brażil u l-Parlament Ewropew. L-elezzjoni ta' Lula da Silva bħala President tal-Brażil fl-2022 wasslet għal qawmien mill-ġdid qawwi tar-relazzjonijiet bejn l-UE u l-Brażil wara li ħa l-kariga f'Jannar 2023, inklużi sensiela ta' żjarat ta' livell għoli miż-żewġ naħat.

Fl-2023, xejn inqas minn erba' delegazzjonijiet[3] tal-Parlament Ewropew żaru l-Brażil. Għall-2024 hemm ippjanat summit bejn l-UE u l-Brażil.

B. Iċ-Ċilì

L-UE kkonkludiet Ftehim ta' Assoċjazzjoni maċ-Ċilì fl-2002. F'Novembru 2017 bdew negozjati biex il-Ftehim ta' Assoċjazzjoni jiġi mmodernizzat u jiġi sostitwit bi Ftehim Qafas Avvanzat, u dawn ġew konklużi f'Diċembru 2022. Fi Frar 2024 il-ftehim ġie adottat mill-Parlament Ewropew. Il-Parlament u l-Kunsill tal-Unjoni Ewropea adottaw il-ftehim kummerċjali interim, li fih biss l-elementi kummerċjali u ta' investiment tal-ftehim qafas avvanzat, li jeħtieġu ratifika fil-livell tal-UE biss. Ladarba ċ-Ċilì jlesti l-proċess ta' ratifika interna tiegħu, il-ftehim kummerċjali interim jidħol fis-seħħ. L-ITA mbagħad jiskadi meta jidħol fis-seħħ l-AFA, ladarba l-Istati Membri kollha jirratifikawh.

Il-ftehim modernizzat jikkonsisti f'pilastru ta' djalogu politiku u kooperazzjoni, u pilastru tal-kummerċ u l-investiment. Dan isaħħaħ ir-relazzjonijiet kummerċjali u ta' investiment bejn l-UE u ċ-Ċilì, fih impenji ambjentali u tax-xogħol vinkolanti, jiffaċilita l-aċċess għal materja prima kritika, u għall-ewwel darba fi ftehim tal-UE, għandu kapitolu ddedikat dwar il-kummerċ u l-ugwaljanza bejn il-ġeneri. Il-Kumitat Parlamentari Konġunt UE-Ċilì ilu jimmonitorja l-implimentazzjoni tal-ftehim ta' assoċjazzjoni mill-2003 u se jkompli jissorvelja l-AFA b'żewġ laqgħat annwali.

C. Il-Messiku

Il-Messiku huwa l-uniku pajjiż li miegħu l-UE għandha kemm Ftehim ta' Assoċjazzjoni kif ukoll sħubija strateġika. Il-ftehim dwar sħubija ekonomika, koordinazzjoni politika u kooperazzjoni bejn l-UE u l-Messiku, magħruf ukoll bħala l-Ftehim bejn l-UE u l-Messiku, daħal fis-seħħ fl-2000. Dan istituzzjonalizza d-djalogu politiku, wessa' l-oqsma ta' kooperazzjoni, inklużi d-demokrazija u d-drittijiet tal-bniedem, u ħoloq żona ta' kummerċ ħieles bejn l-UE u l-Messiku. In-negozjati mal-Messiku għall-modernizzazzjoni tal-Ftehim bejn l-UE u l-Messiku bdew f'Mejju 2016. F'April 2018, il-partijiet laħqu "ftehim fil-prinċipju" dwar il-kapitoli kummerċjali, u f'April 2020 laħqu kunsens dwar l-aħħar aspetti pendenti. Bħalissa għad irid jiġi rratifikat.

Is-sħubija strateġika ġiet stabbilita fl-2009 b'għan doppju: li jittejbu l-kooperazzjoni u l-koordinament bejn l-UE u l-Messiku fil-livell multilaterali dwar kwistjonijiet globali, u li jiżdied l-impetu politiku fir-relazzjonijiet u l-inizjattivi bilaterali. Fil-qafas tas-sħubija strateġika saru tliet summits bejn l-UE u l-Messiku, l-aktar wieħed reċenti f'Ġunju 2015. Isiru djalogi ta' livell għoli fuq bażi regolari bejn l-UE u l-Messiku dwar bosta kwistjonijiet, inklużi d-drittijiet tal-bniedem, is-sigurtà u l-infurzar tal-liġi, kwistjonijiet ekonomiċi u l-ambjent u t-tibdil fil-klima. Il-Kumitat Parlamentari Konġunt bejn l-UE u l-Messiku ilu jimmonitorja l-implimentazzjoni tal-Ftehim Globali sa mill-2005. Il-Kumitat Parlamentari Konġunt normalment jiltaqa' darbtejn fis-sena u huwa forum fundamentali għall-iskambji.

Jonas Kraft / Clotilde Chantal Claudie Sebag
04/2024

[3]Id-Delegazzjoni għar-relazzjonijiet mar-Repubblika Federattiva tal-Brażil, il-Kumitat għall-Affarijiet Barranin, il-Kumitat għall-Kummerċ Internazzjonali u l-Kumitat għall-Ambjent, is-Saħħa Pubblika u s-Sikurezza tal-Ikel.